

Vlaamse doorlichting van de Vlaamse tests beoordeeld in "Documentatie van tests en testresearch in Nederland"

De Commissie Testaangelegenheden (COTAN) van Nederlands Instituut voor Psychologen (NIP) heeft in 2000 een nieuwe versie uitgegeven van zijn "Documentatie van Tests en Testresearch in Nederland"¹. In dit werk is een zo volledig mogelijk overzicht opgenomen van de Nederlandstalige psychologische instrumenten die in Nederland verkrijgbaar zijn, en van het onderzoek dat ermee verricht is. Tests waarvan na 1982 geen research meer is verschenen, zijn niet meer opgenomen in deze editie. Tests uitgegeven na 1 december 1999 konden niet meer opgenomen worden in deze editie. Hetzelfde geldt voor testresearch gepubliceerd na 1 januari 1997.

De COTAN geeft ook een gedifferentieerd kwaliteitsoordeel van de opgenomen tests. De tests worden beoordeeld door twee onafhankelijk werkende beoordelaars. De neerslag van hun consensus vindt u in hun handboek. Beoordeeld wordt:

- de uitgangspunten bij de testconstructie,
- de kwaliteit van het testmateriaal,
- de kwaliteit van de handleiding,
- de normen,
- de betrouwbaarheid,
- de begripsvaliditeit,
- de criteriumvaliditeit.

Vermits het gaat om Nederlandstalige tests, worden veel van deze tests ook gebruikt in Vlaanderen en wordt dit standaardwerk van de COTAN ook geregeld geraadpleegd door de Vlaamse testgebruiker. De COTAN beoordeelt uiteraard een test in functie van het Nederlandse doelpubliek en zo ontstaat verwarring bij de Vlaamse gebruiker die dit standaardwerk gebruikt als "encyclopedie" en verzuimt het hoofdstuk "verantwoording" (p. 15-26) of de "kleine lettertjes" te lezen.

Voor de beoordeling "normen" veroorzaakt nogal wat verwarring. Immers, de COTAN beoordeelt een test voor gebruik in Nederland. Een Nederlandstalige test met normen gebaseerd op Vlaamse groepen krijgt dus automatisch de beoordeling "onvoldoende". Maar voor de Vlaamse testgebruiker kan dit juist een goede test zijn. De nadruk ligt hier op "kan", want een test met Vlaamse normen is niet automatisch een test met goede normen. De normen kunnen verouderd zijn of gebaseerd op onvoldoende representatieve groepen of misschien zijn er wel geen normen voorhanden.

Om wat van deze verwarring weg te nemen, willen wij de door COTAN besproken Vlaamse tests met een onvoldoende voor normen herbekijken op hun waarde voor wat betreft het onderdeel "NORMEN". De beoordelingen van de andere aspecten wordt hier niet in rekening gebracht.

¹ A. Evers, J.C. van Vliet-Mulder, C.J. Groot, Documentatie van Tests en Testresearch in Nederland. Van Gorcum & Comp. BV, Assen en NIP Dienstencentrum, Amsterdam, 2 delen, 2000

De Vlaamse testgebruiker dient de "Documentatie van Tests en Testresearch in Nederland" met de nodige voorzichtigheid te gebruiken. Ook voor andere aspecten spelen verschillen tussen Nederland en België. De beoordeling "uitgangspunten van de testconstructie" van een belangstellingstest kan een onvoldoende krijgen als de test specifiek geconstrueerd is voor het Belgische schoolsysteem. De "kwaliteit van het testmateriaal" kan een onvoldoende krijgen als de opgaven te veel typisch Vlaamse woorden en uitdrukkingen bevatten (p. 20).

Een test met de beoordeling "goed" voor het aspect "normen" moet in Vlaanderen met een voorzichtig wantrouwen bekeken worden. De verschillen tussen Nederlanders en Vlamingen op cognitieve tests zijn soms verwaarloosbaar, maar voor gedragsvragenlijsten bestaan er vaak serieuze verschillen tussen de normen voor Vlaamse kinderen en de normen voor Nederlandse kinderen. Schoolse proeven moeten eveneens zorgvuldig bekeken worden, er zijn immers duidelijke verschillen tussen de leerplannen in Vlaanderen en in Nederland.

De verschillen op alle soorten tests tussen Amerikaanse en Vlaamse normen zijn wel doorslaggevend, mede omdat een vertaling van een vraag nooit exact dezelfde nuance kan weergeven als de oorspronkelijke. En dit geldt waarschijnlijk ook voor Franse, Duitse of Engelse tests.

De Vlaamse testgebruiker, die werkt in een schoolgerichte sector, kan ook een beroep doen op de bespreking en beoordeling van tests in het CAP-vademecum² waarvan de herziene versie verscheen in 2001.

Wij houden eraan hier de waarschuwing van de COTAN over te nemen zoals die te vinden is op pagina 17 van deel 1:

Voor de deskundige testgebruiker heeft het oordeel 'onvoldoende' (voor welke categorie dan ook) vooral de functie van waarschuwingssignaal: "testgebruiker wees voorzichtig!". Voor de minder deskundige testgebruiker is de boodschap, vooral wanneer er meerdere onvoldoendes voor een test voorkomen: "testgebruiker gebruik deze test maar liever niet!".

Op de volgende bladzijden vindt u de Vlaamse tests uit "Documentatie van Tests en Testresearch in Nederland" opnieuw beoordeeld voor het criterium "normen". Bij het beoordelen van het aspect normen vanuit de Vlaamse situatie houden wij ons aan de krijtlijnen uitgezet door de COTAN in het hoofdstuk "verantwoording". Naast de identificatiegegevens van de test geven wij onder de hoofding "normen" het jaartal waarin de normen zijn verzameld. Deze gegevens vindt men trouwens ook terug onder de hoofding "uitwerking" bij de bespreking van de tests in het COTAN handboek. Wij nemen ook de beoordeling van de andere aspecten uit het COTAN handboek over en vermelden tevens het jaartal van de beoordeling.

Hildegard Stinissen
Coördinator van het VCLB Project Diagnostiek
Secretaris van het Vlaams Forum voor Diagnostiek (VFD)

² Coördinatieteam Antwerpen voor Psychodiagnostiek (CAP), CAP-testvademecum (herziene versie 2001). CAP vzw, Heidegaard 99, 2930 Brasschaat (annemie.bos@lessius-ho.be)

Testnaam	Algemene Intelligentietest, AIT, 1956/1961
Auteurs	J. Nuttin en K. Swinnen
Uitgeverij	VCLB (vroeger CSBO) - Brussel
Normen	Herijking op 4 subtests in het kader van het ALOSO-project, 1987 - Normen 1985
<p>COTAN-beoordeling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunten testconstructie • Kwaliteit testmateriaal • Kwaliteit handleiding • Betrouwbaarheid • Begripsvaliditeit • Criteriumvaliditeit 	
<p>Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt</p>	
<p>Deze verbale collectieve intelligentietest is verdwenen uit het COTAN handboek 2000 omdat hij te oud is. Nochtans werden 4 subtests herijkt voor het 6° leerjaar in het kader van het ALOSO-project. Maar ook deze normen zijn 17 jaar oud en dus kan deze test beter naar het archief verwezen worden.</p> <p>Er bestaat voor dit soort collectieve intelligentietests op niveau 6° leerjaar immers een uitstekende vervanger, de Test Cognitieve Vaardigheden van G. Vander Steene.</p> <p>Zie ook CAP-vademecum 2001 (beoordeling 1994)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Barret-Lennard's Relatievragenlijst, 1974
Auteurs	Bewerking door G. Lietaer
Uitgeverij	Artikels verschenen in Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie (1974) en Psychologica Belgica (1976)
Normen	1970
COTAN-beoordeling (p. 319)	(1982)
<ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunten testconstructie • Kwaliteit testmateriaal • Kwaliteit handleiding • Betrouwbaarheid • Begripsvaliditeit • Criteriumvaliditeit 	<ul style="list-style-type: none"> Voldoende Onvoldoende Onvoldoende Onvoldoende Onvoldoende Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>Deze test is een factoranalytische revisie van de Barret-Lennard's Relationship Inventory en wil (1) de student-ouder relatie (1974) en (2) de cliënt-therapeut relatie nagaan (1976).</p> <p>(1) In de P(artner)-vorm geeft de student zijn beleving weer van de houding van de ouderfiguur tegenover hemzelf in 5 schalen (<u>P</u>ositieve Gezindheid, <u>E</u>mpathie, <u>T</u>ransparantie, <u>D</u>irectiviteit en <u>O</u>nvoorwaardelijkheid), in de S(elf)-vorm beoordeelt de student zijn houding tegenover de ouderfiguur (deze vorm werd niet betrokken bij het onderzoek) in dezelfde 5 schalen.</p> <p>De ijkingsgroep bestaat uit een gestratificeerde steekproef van 800 eerste- en tweedejaarsstudenten uit het hoger onderwijs. De studenten kregen alleen de P-vorm aangeboden, de helft voor de moederfiguur en de andere helft voor de vaderfiguur. Er worden normen gegeven voor de totale ijkingsgroep voor elke schaal afzonderlijk en voor de schalen P-E-T samen.</p> <p>Op de ijkingsgroep valt niets aan te merken, maar de studenten kregen alleen de P-vorm aangeboden en de normen lijken bedoeld te zijn voor zowel de P-vorm als de S-vorm. Ook breidt de auteur de waarde van zijn vragenlijst wat erg gemakkelijk uit naar andere leeftijdsgroepen en andere vormen van relaties. Dit mag dan misschien wel waar zijn bij een kwalitatieve analyse van de vragenlijst, maar geldt zeker niet voor de normen. De normen zijn bovendien totaal verouderd.</p> <p>(2) In een later artikel (1976) beschrijft de auteur de factoranalytische revisie van de Barret-Lennard's Relationship Inventory voor de cliënt-therapeut relatie. In de S-vorm beoordeelt de therapeut zijn eigen houding tegenover de cliënt en in de P-vorm geeft de cliënt zijn beleving weer van de houding van de therapeut tegenover hemzelf.</p>	

24 therapeuten vulden 110 S-vormen in en 96 cliënten vulden de P-vorm in. Niet alle therapeutische strekkingen zijn vertegenwoordigd. Vanuit de factoranalyse komt de auteur tot 8 subschalen (Empathie, Positieve Gezindheid, Intercongruentie, Negatieve Gezindheid, Onvoorwaardelijkheid, Transparantie en Directiviteit).

Er worden geen normen gegeven. Voor elke schaal afzonderlijk en voor de schalen E-P-I-N samen geeft de auteur gemiddelde en standaarddeviatie zodat "de schaaluitslagen de therapeut een gecontroleerd overzicht geven van het niveau van enkele cruciale aspecten van zijn houding tegenover een bepaalde cliënt".

Vermits het hier niet gaat om normen, kunnen we deze niet beoordelen. Maar gemiddelden en standaarddeviaties verouderen uiteraard even snel als normen.

Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende
-----------------------------------	-------------

Testnaam	Collectieve Intelligentietest, CIT, 1955
Auteurs	J. Stinissen
Uitgeverij	VCLB (vroeger CSBO) - Brussel
Normen	Herijking in het kader van het ALOSO-project, 1987 Normen 1985
<p>COTAN-beoordeling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunten testconstructie • Kwaliteit testmateriaal • Kwaliteit handleiding • Betrouwbaarheid • Begripsvaliditeit • Criteriumvaliditeit 	
<p>Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt</p>	
<p>Deze collectieve verbale intelligentietest met 6 subtests is verdwenen uit het COTAN handboek 2000 omdat hij te oud is. Nochtans is de tests gemoderniseerd en herijkt voor het 6° leerjaar in het kader van het ALOSO-project. Maar ook deze normen zijn 17 jaar oud en dus zou deze test beter naar het archief verwezen worden.</p> <p>Maar voor deze test bestaat geen geschikte vervanger. De CIT is namelijk de enige collectieve verbale intelligentietest die werkt met vrije antwoorden en niet met meervoudige keuzeantwoorden. De test heeft dus meer mogelijkheden dan alleen een IQ bepaling en dat kan in sommige situaties wenselijk zijn.</p> <p>Niettemin blijft de beperking van de verouderde normen. Als het Flynn-effect (volgens Flynn stijgt het gemiddeld IQ met ongeveer .33 IQ punten per jaar en geldt dit vooral voor de visueel- ruimtelijke intelligentie) ook geldt voor de verbale intelligentie, moeten van de IQ schatting volgens de ALOSO procedure ongeveer 5 IQ punten afgetrokken worden om een reële schatting te krijgen van het huidig verbaal IQ.</p> <p>Zie ook CAP-vademecum 2001 (beoordeling 1994)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Davis Test voor Begrijpend Lezen (DTBL), 1971
Auteurs	Bewerking van de Davis Reading Test door J. Stinissen, P. Dudal en J. Lamberts
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1971: in de handleiding 1981: in het SOHO-rapport van 1986 (deel 1, p. 172)
COTAN-beoordeling (p.201)	(1992)
• Uitgangspunten testconstructie	Goed
• Kwaliteit testmateriaal	Goed
• Kwaliteit handleiding	Voldoende
• Betrouwbaarheid	Voldoende
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende
• Criteriumvaliditeit	Voldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De DTBL is een test voor kritisch lezen en werd in de loop van het SOHO onderzoek gehernormeerd voor het laatste jaar secundair onderwijs, onderwijsvorm ASO en TSO afzonderlijk en ASO en TSO samen. De hernormering gebeurde op een representatieve normgroep van 1642 ASO leerlingen en 1053 TSO leerlingen.</p> <p>Op de ijkingsgroep valt niets aan te merken, maar de normen zijn 21 jaar oud en dus ruim verouderd. Helaas bestaat voor deze test op dit niveau geen alternatief.</p> <p>Zie ook CAP-vademecum 2001 (beoordeling 1994)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	DENK 2.3.(4), 1992
Auteurs	H. Moenaert
Uitgeverij	Verkrijgbaar bij de auteur
Normen	1988-1989
COTAN-beoordeling (p. 486)	(1999)
• Uitgangspunten testconstructie	Onvoldoende (gebaseerd op de specifiek Belgische situatie)
• Kwaliteit testmateriaal	Goed
• Kwaliteit handleiding	Voldoende
• Betrouwbaarheid	Voldoende
• Begripsvaliditeit	Goed
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende (niet onderzocht)
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De DENK is een collectieve intelligentietest voor het tweede, derde en vierde leerjaar. De ijkingsgroep omvat een gestratificeerde steekproef van 757 jongens en 740 meisjes uit het gewoon (1451 llen) en buitengewoon lager onderwijs (46 llen) van het katholiek en gemeentelijk onderwijs uit de regio West-Vlaanderen Noord.</p> <p>De Denk geeft zowel leeftijdsnormen van 7,0 jaar tot 10,6 jaar in niet-genormaliseerde standaardscores met een gemiddelde van 100 en de standaarddeviatie van 15, als leerjaar-normen in percentielen voor het tweede, derde en vierde leerjaar van het gewoon lager onderwijs.</p> <p>De leeftijdsnormen zijn niet genormaliseerd zodat de Denkindices niet kunnen omgezet worden in een IQ, wat een vergelijking met bijvoorbeeld een Wechsler IQ bemoeilijkt.</p> <p>Hoewel de normen representatief zijn voor de regio West-Vlaanderen Noord, zijn ze niet representatief voor Vlaanderen. De normen zijn bijna 13 jaar oud en zijn dus stilaan aan vervanging toe.</p> <p>Hoewel de normen onvoldoende representatief zijn en de test aan hernormering toe is, is het de enige intelligentietest in Vlaanderen die collectief kan gebruikt worden voor deze leeftijdsgroep. Mits rekening te houden met de bedoeling van de auteur en de resultaten met de nodige voorzichtigheid te interpreteren, is deze test voorlopig nog bruikbaar in Vlaanderen.</p> <p>Zie ook CAP-vademecum 2001 (beoordeling 1995)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Devereuxschaal voor Observatie van Pathologisch Gedrag, 1983
Auteurs	Bewerking door M. Verriest en G. Vanderbeke
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1982
COTAN-beoordeling (p. 184)	(1984)
• Uitgangspunten testconstructie	Onvoldoende
• Kwaliteit testmateriaal	Onvoldoende
• Kwaliteit handleiding	Onvoldoende
• Betrouwbaarheid	Onvoldoende
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De Devereuxschaal voor Observatie van Pathologisch Gedrag is een bewerking van de Devereux Child Behaviour Scale van Spivack en bedoeld om manifest pathologisch gedrag bij kinderen uit het lager onderwijs te onderkennen en te beschrijven.</p> <p>De ijkingsgroep omvat 241 leerlingen van 6 tot 13 jaar uit 8 scholen gewoon lager onderwijs van de agglomeraties Mechelen en Vilvoorde en 255 leerlingen van 6 tot 13 jaar uit de scholen buitengewoon gewoon lager onderwijs (type 1, 2 en 8) van Aarschot, Mechelen en Vilvoorde. De test geeft één normschaal in genormaliseerde T-scores voor de ganse populatie.</p> <p>De regio's Aarschot, Mechelen, Vilvoorde zijn onvoldoende representatief voor het Vlaamse land, de normen zijn ondertussen 20 jaar oud en dus ruim verouderd. Bovendien worden alleen normen gegeven voor de totale ijkingsgroep (GLO en BLO samen). Deze ijkingsgroep omvat meer BLO leerlingen dan GLO leerlingen, wat de verhouding BLO en GLO nauwelijks weerspiegelt.</p> <p>Gezien de andere onvoldoendes die deze test behaalt, lijkt het gebruik van deze test af te raden. Hetzelfde geldt trouwens voor de "Devereuxschaal voor Observaties in het Basisonderwijs" (1976) van dezelfde auteur.</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	DVL, Onderzoek naar de basisfuncties en naar het beginnend leren op school, 1984
Auteurs	L. Vos, S. Lievens en A. Vallaeys
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1984
COTAN-beoordeling (p. 209)	(1987)
• Uitgangspunten testconstructie	Onvoldoende
• Kwaliteit testmateriaal	Voldoende
• Kwaliteit handleiding	Onvoldoende
• Betrouwbaarheid	Onvoldoende
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De DVL is een batterij met 22 subtests bedoeld om de ontwikkeling na te gaan van de voornaamste basisfuncties (psychomotoriek, intelligentie, taal en spraak) en van het beginnend leren op school (voorbereidend lezen en rekenen) bij kinderen uit het BLO, type 1.</p> <p>De ijkingsgroep bestaat uit 85 meisjes en 110 jongens van 6 tot 8 jaar (weinig 6-jarigen) uit 12 BLO scholen. 165/195 leerlingen komen uit West-Vlaanderen. De auteurs zeggen terecht dat de regionale spreiding beter had kunnen zijn.</p> <p>De auteurs geven normen voor elke subtest in percentielzones (Pc10, 25, 50, 75 en 90) die kunnen omgezet worden in Coetsier-zones en T-scores. De normgroep is echter niet gelijk aan de ijkingsgroep. Voor sommige subtests werden de normen berekend op slechts 85 of 128 kinderen. De normen zijn ondertussen ook 18 jaar oud en dus verouderd.</p> <p>Gezien de andere onvoldoendes die deze test behaalt, lijkt het gebruik van deze test af te raden.</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Familie Relatie Test (FRT), 1999
Auteurs	Vertaald en bewerkt door S. Célestin-Westreich, B. Baarda en I. Ponjaert-Kristoffersen
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	
COTAN-beoordeling (p. 320)	(2000)
• Uitgangspunten testconstructie	Voldoende
• Kwaliteit testmateriaal	Voldoende
• Kwaliteit handleiding	Voldoende
• Betrouwbaarheid	Onvoldoende (geen onderzoek)
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende (te weinig onderzoek)
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende (geen onderzoek)
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De FRT is bedoeld voor kinderen van 4 tot 12 jaar en wil "meten" hoe een kind de relaties met zijn/haar gezinsleden aanvoelt. Het kind post kaartjes met positieve of negatieve gevoelens in de brievenbus van de gezinsleden die weergegeven worden door poppetjes.</p> <p>De ijkingsgroep bestaat uit 652 Vlaamstalige kinderen van 4 tot 12 jaar uit de Brusselse regio. Er is een ongeveer gelijke verdeling tussen jongens (51%) en meisjes (49%). De kinderen volgden allemaal gewoon lager onderwijs en hun gezin behoorde tot de "Westerse cultuur".</p> <p>Per gezinsfiguur zijn er normentabellen voor 4-8 jarigen en 9-12 jarigen voor uitgaande positieve en negatieve gevoelens en inkomende positieve en negatieve gevoelens. De normen worden door de auteurs slechts als richtinggevend beschouwd. Zij hechten veel belang aan de kwalitatieve analyse waarvoor heel wat ruimte vrijgemaakt is op het scoreformulier.</p> <p>Hoewel de ijkingsgroep niet echt als representatief kan beschouwd worden, gaat het hier toch om een steekproef van "gewone" kinderen en niet van een klinische populatie. Op voorwaarde dat de diagnosticus rekening houdt met de beperkingen die de auteurs zelf aangeven in hun handleiding, is deze test een waardevolle aanvulling van het klinisch onderzoek.</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Voldoende

Testnaam	Foto-Beroepentest, 1984
Auteurs	Bewerking door A. Evrard, G. De Vos, S. Lievens en M. Symoens
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1982-1983
COTAN-beoordeling (p. 179)	(1986)
• Uitgangspunten testconstructie	Voldoende
• Kwaliteit testmateriaal	Voldoende
• Kwaliteit handleiding	Voldoende
• Betrouwbaarheid	Onvoldoende
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De Foto-Beroepentest is een bewerking van Muchielli's "Test d'Orientation Professionnelle de la Persagotière". Het is een belangstellingstest voor mensen met een beperkte verbale ontwikkeling waarin beroepen weergegeven worden door foto's i.p.v. door omschrijvingen. Het onderzoek naar de eenduidigheid van de foto's gebeurde op 75 volwassen motorisch gehandicapte patiënten van een Gents revalidatiecentrum.</p> <p>De normering was bedoeld als een voorlopige normering (op de oorspronkelijke 75 proefpersonen ???). Per beroepsgroep is de maximumscore 12. De ruwe score wordt per beroepsgroep geïnterpreteerd volgens 5 categorieën van "zekere positieve keuze (10-12)" tot "zekere verwerping (0-2)". De auteurs geven voor elke afzonderlijke score tevens de toevallskans zodat de diagnosticus zelf de betekenis van de score kan bepalen.</p> <p>De handleiding is onduidelijk over de normgroep, werkt nog steeds met "voorlopige" normen en zegt niets over betrouwbaarheid of validiteit. De foto's zijn ondertussen verouderd.</p> <p>Het grote gevaar van een test met foto's of tekeningen is dat het materiaal snel verouderd en dat de test minstens om de 10 jaar moet hernieuwd worden. Een hernieuwing van de test en een meer doorgedreven onderzoek op deze test zou zeker welkom zijn. Er bestaan immers maar weinig belangstellingstesten voor mensen met beperkte verbale vermogens.</p> <p>Zie ook CAP-vademecum 2001 (beoordeling 1993)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Gedragsobservatieschaal K3-L1, 1989
Auteurs	M. Verriest, H. Bellemans, F. Wantiez en G. Vanderbeke
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1984
COTAN-beoordeling (p. 188)	(1991)
• Uitgangspunten testconstructie	Voldoende
• Kwaliteit testmateriaal	Onvoldoende
• Kwaliteit handleiding	Onvoldoende
• Betrouwbaarheid	Onvoldoende
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De gedragsobservatieschaal is bedoeld voor leerkrachten om klasgedrag in de derde kleuterklas, dat invloed heeft op het later schools rendement, te identificeren en te meten. De ijkingsgroep omvat 531 kinderen uit de derde kleuterklas van 47 stedelijke en gemeentelijke basisscholen uit de regio Mechelen, Vilvoorde en Willebroek en 317 leerlingen uit het eerste leerjaar gewoon lager onderwijs van dezelfde scholen.</p> <p>De K3-L1 geeft per gedragspatroon normen in genormaliseerde T-scores voor derde kleuterklas en eerste leerjaar. Deze normen zijn ongeveer 18 jaar oud en dus verouderd. De steekproef is weinig representatief. Gezien de andere onvoldoendes die deze test behaalt, lijkt het gebruik van deze test af te raden.</p> <p>Zie ook CAP-vademecum 2001 (beoordeling 1999)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Hulp Vragenlijst, HVL, 1989
Auteurs	H. Vertommen, Ch. Van Audenhove en H. Vandebroele
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1986
COTAN-beoordeling (p. 621)	(1991)
• Uitgangspunten testconstructie	Goed
• Kwaliteit testmateriaal	Goed
• Kwaliteit handleiding	Voldoende
• Betrouwbaarheid	Voldoende
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De HVL is gebaseerd op de Patient Request Form van Eisenthal en Lazare en bedoeld om hulp te bieden bij het besluitvormingsproces welke vorm van therapie het best zal beantwoorden aan de hulpvraag van de cliënt. De HVL omvat 6 schalen waarvan schaal 1 nog eens uitgesplitst is in twee subschalen.</p> <p>De onderzoeksgroep bestaat uit 41 mannen en 72 vrouwen vanaf 16 jaar die hetzij ambulantly (N=61), hetzij residentieel (N=52) hulp zochten. De cliënten lijken hoofdzakelijk uit het Leuvense te komen.</p> <p>Per schaal en subschaal worden "voorlopige" normen gegeven voor de totale groep, de groep ambulanten en de groep residentieel in AU met een gemiddelde van 10 en een standaarddeviatie van 3. De schaal- en subschaalscores kunnen eveneens omgezet worden in een omgezette schaal score tussen 10 en 30 zodat een intra-individuele vergelijking van de schaal scores mogelijk wordt.</p> <p>Voorlopige normen blijken spijtig genoeg maar al te vaak definitieve normen. De voorlopige ijkingsgroep blijft beperkt tot één regio en is niet noodzakelijk representatief voor het ganse Vlaamse land. Toch levert deze test een interessante bijdrage tot het meer wetenschappelijk onderbouwen van de beslissingsstrategie bij een hulpvraag. Mits gebruikt met de nodige voorzichtigheid kan het instrument een waardevolle bijdrage zijn in het beslissingsproces.</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Klachtenlijst voor Adolescenten, KLAD, 4° versie, 1997 - handleiding 2002
Auteurs	J. Peeters
Uitgeverij	Garant, Leuven
Normen	1998 en 1999
COTAN-beoordeling (p. 118)	(1999)
• Uitgangspunten testconstructie	Voldoende
• Kwaliteit testmateriaal	Voldoende
• Kwaliteit handleiding	Geen handleiding
• Betrouwbaarheid	Voldoende
• Begripsvaliditeit	Voldoende
• Criteriumvaliditeit	Niet onderzocht
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De KLAD is een screeningslijst voor adolescenten van 12 tot 18 jaar met gedragsmoeilijkheden en bestaat uit drie versies: een zelfrapportagevragenlijst voor adolescenten, een lijst voor ouders en een lijst voor leerkrachten, opvoeders of begeleiders. De vragenlijst omvat 60 items verdeeld over 9 rubrieken: weigergedrag, eisend gedrag, gedragsmoeilijkheden, onrust, emotionele moeilijkheden, negatief zelfbeeld, middelengebruik, sociale relaties en sociale steun.</p> <p>De mannelijke ijkingsgroep omvat een "klinische groep" van 100 jongens uit een gesloten en een halfgesloten Vlaamse gemeenschapsinstelling voor antisociale, gedragsmoeilijke en delinquente jongens tegenover een "controlegroep" van 100 jongens uit twee Vlaamse scholen (ASO-TSO-BSO). De vrouwelijke ijkingsgroep omvat een "klinische groep" van 42 meisjes uit de enige gesloten Vlaamse gemeenschapsinstelling voor antisociale, gedragsmoeilijke en delinquente meisjes en 49 meisjes uit 6 residentiële instellingen tegenover een "controlegroep" van 100 meisjes uit drie Vlaamse scholen (ASO-TSO-BSO-DBSO).</p> <p>Het is niet de bedoeling van de KLAD om te meten, wel om te signaleren. In die zin wordt niet gewerkt met klassieke normen. De auteur geeft wel gemiddelde en standaarddeviaties per item voor jongens en meisjes uit de controlegroep en voor jongens en meisjes uit de klinische groep. Er wordt gewerkt met een soort cut-offscore: op het syntheseblad worden de problematische zones per item aangeduid. De "problematische zones" zijn gekozen op basis van de meningen van deskundigen en niet op grond van de gemiddelden en standaarddeviaties. Het KLAD is immers bedoeld als "een vragenlijst zonder normen voor jongeren zonder normen" (p. 86) en de signaalwaarde van de items is ook de sterkste kracht van de KLAD.</p> <p>De KLAD is een zorgvuldig overdachte screeningsvragenlijst voor adolescenten met gedragsmoeilijkheden. De handleiding van 2002 is even zorgvuldig uitgewerkt. Deze Vlaamse test is een goede vervanger van de CBCL die voorlopig nog geen Vlaamse normen heeft.</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Geen klassieke normen

Testnaam	Leuvense Eenzaamheidsschaal voor Kinderen en Adolescenten, LEKA, 1990
Auteurs	A. Marcoen en L. Goossens
Uitgeverij	Artikels verschenen in: Journal of Youth and Adolescence, 1987; Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie, 1990; Journal of Clinical Child Psychology, 2002 Materiaal verkrijgbaar bij de auteur
Normen	1985
COTAN-beoordeling (p. 330)	(1991)
• Uitgangspunten testconstructie	Goed
• Kwaliteit testmateriaal	Goed
• Kwaliteit handleiding	Geen handleiding
• Betrouwbaarheid	Onvoldoende
• Begripsvaliditeit	Voldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De LEKA is een researchinstrument verkrijgbaar bij de auteur en geschikt voor afname bij kinderen van 10 tot 18 jaar. De vragenlijst omvat 4 schalen met elk 12 items: eenzaamheid in de relaties met de ouders, eenzaamheid in de relaties met leeftijdsgenoten, negatieve houding tegenover alleen zijn en positieve houding tegenover alleen zijn.</p> <p>De items worden gescoord op een 4-puntenschaal. De auteur geeft geen normen, wel geeft hij per schaal gemiddelde en standaarddeviatie voor een groep adolescenten. Deze gegevens zijn afgeleid uit "de bevindingen van het reeds eerder gepubliceerd onderzoek (1987)".</p> <p>Bij nader toezien blijkt het te gaan om een ijkingsgroep van 444 kinderen: 113 kinderen uit het vijfde leerjaar, 134 jongeren uit het eerste secundair, 94 jongeren uit het derde secundair en 103 jongeren uit het vijfde secundair van 2 scholen uit het Antwerpse.</p> <p>In de volgende jaren voegden andere onderzoekers (vooral via thesissen) steekproeven toe, maar daarop werden geen normen berekend. Wel werden deze steekproeven gebruikt voor het betrouwbaarheidsonderzoek (interne consistentie - Cronbachs alpha) en validiteitonderzoek (overeenkomst met de vooropgestelde vierfactorenstructuur - congruentiecoëfficiënt van Tucker). Deze coëfficiënten zijn behoorlijk hoog en vertonen een opvallende stabiliteit in de verschillende steekproeven.</p> <p>Hoewel de normering verouderd is en hoe dan ook onvoldoende, blijft dit instrument interessant, indien kwalitatief gebruikt. Gelukkig zijn de auteurs bezig met het uitschrijven van een volwaardige handleiding en het genereren van recente normen.</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Leuvense Gezins Vragenlijst, LGV, 1986
Auteurs	H. Vertommen, E. Kog en T. Degroote
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1985
COTAN-beoordeling (p. 665)	(1988)
• Uitgangspunten testconstructie	Goed
• Kwaliteit testmateriaal	Goed
• Kwaliteit handleiding	Goed
• Betrouwbaarheid	Voldoende
• Begripsvaliditeit	Voldoende
• Criteriumvaliditeit	Voldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De LGV is gebaseerd op de structurele gezinstheorie van Minuchin en probeert na te gaan in welke mate gezinsleden in hun manier van omgaan met elkaar conflict, cohesie en organisatie ervaren. De LGV omvat 3 schalen met telkens 2 subschalen. De vragenlijst is bedoeld voor alle gezinsleden ouder dan 12 jaar.</p> <p>De ijkingsgroep is een gestratificeerde steekproef van 837 gezinsleden (418 ouders en 419 kinderen) afkomstig uit 220 gezinnen, zowel intacte als gebroken gezinnen. Per schaal en subschaal zijn er afzonderlijke normen voor ouders en kinderen in afgeleide uitslagen met een gemiddelde van 50 en een standaarddeviatie van 10.</p> <p>De LGV is zeker interessant en goed geconstrueerd, maar de normen zijn 17 jaar oud en de test is dus dringend aan hernormering toe.</p> <p>Zie ook Cap-vademecum 2001 (beoordeling 1999)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Minnesota Multiphasic Personality Inventory, MMPI, 1969
Auteurs	Bewerking door J. Nuttin en B. Beuten
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse (materiaal)
Normen	
COTAN-beoordeling (p. 415)	(1981)
• Uitgangspunten testconstructie	Goed
• Kwaliteit testmateriaal	Goed
• Kwaliteit handleiding	Goed
• Betrouwbaarheid	Onvoldoende
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De MMPI is een persoonlijkheidsvragenlijst bedoeld voor de klinische psychodiagnostiek. De vragenlijst omvat 10 klinische schalen en 4 validiteitschalen. Hij is beschikbaar in 3 vormen: individueel met kaartjes, collectief in boekjesvorm en een verkorte versie in boekjes- of kaartjesvorm.</p> <p>De ijkingsgroep bestaat uit 513 normale mannen en 330 normale vrouwen tussen 17 en 30 jaar. De auteurs zelf noemen de samenstelling van de mannelijke steekproef "bevredigend" (militairen, studenten, arbeiders), terwijl ze de samenstelling van de vrouwelijke steekproef "minder bevredigend" vinden (studenten, verpleegkundigen, leerkrachten en maatschappelijk of psychologisch assistenten).</p> <p>Normen worden gegeven in T-scores per schaal, afzonderlijk voor mannen en vrouwen. Hoewel de test nog veel gebruikt wordt, zijn de normen van vóór 1969 en dus duidelijk verouderd. Er zijn in de handleiding geen normen opgenomen voor specifieke klinische groepen.</p> <p>In 1977 publiceerden de auteurs normen in T-scores voor de Manifeste-Angstschaal van Taylor, een uit de MMPI afgeleide angstschaal. De ijkingsgroep bestaat uit 319 normale mannen (militairen en studenten) en 82 normale vrouwen (studenten) tussen 18 en 28 jaar. Ook deze normen zijn verouderd.</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Minnesota Multiphasic Personality Inventory - 2, MMPI-2™, 1993
Auteurs	Bewerking door H. Sloore, J.J.L. Derksen, G. Hellenbosch en H.R.A. de Mey
Uitgeverij	PEN Tests Publishers, Nijmegen
Normen	1992
COTAN-beoordeling (p. 433)	(1999)
• Uitgangspunten testconstructie	Onvoldoende (gebruiksdoel niet omschreven)
• Kwaliteit testmateriaal	Goed
• Kwaliteit handleiding	Goed
• Betrouwbaarheid	Voldoende
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende (te weinig onderzoek)
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende (onderzoek levert negatieve aanwijzingen voor validiteit)
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De MMPI-2™ is een Vlaams-Nederlandse bewerking van de Amerikaanse herziene versie van de ondertussen verouderde MMPI, een persoonlijkheidsvragenlijst bedoeld voor de klinische psychodiagnostiek. De vragenlijst omvat de 10 klinische hoofdschalen, 15 nieuwe inhoudsschalen en 7 validiteitschalen. Er bestaat ook een computerversie van deze test.</p> <p>Hoewel het gaat om een Vlaams-Nederlandse samenwerking geeft de handleiding alleen Nederlandse normen. Bij het ter perse gaan van de handleiding in 1993 was het onderzoek in Vlaanderen nog niet afgewerkt. Ook bij het ter perse gaan van de derde druk in 1997 waren nog geen Vlaamse normen beschikbaar.</p> <p>De derde druk van de handleiding verschilt grondig van de tweede druk die op haar beurt verschilt van de eerste druk. Het lijkt dus belangrijk steeds de laatste herziene druk van de handleiding te gebruiken.</p> <p>Vermits er bij ons weten geen Vlaamse normen voorhanden zijn, worden in Vlaanderen de Nederlandse normen gebruikt. Deze zijn gebaseerd op een representatieve steekproef van ruim 1200 normale mannen en vrouwen. Er zijn in de handleiding geen normen opgenomen voor specifieke klinische groepen.</p> <p>Nederlandse normen moeten in Vlaanderen echter met de nodige voorzichtigheid gebruikt worden. Uit onderzoek met andere testen is gebleken dat er beduidende verschillen kunnen zijn tussen Nederlandse en Vlaamse normen.</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Schoolstressoren Vragenlijst, 1987
Auteurs	Bewerking door Th.H.L. Compennolle
Uitgeverij	Acco, Leuven
Normen	1986
COTAN-beoordeling (p. 656)	(1991)
• Uitgangspunten testconstructie	Onvoldoende
• Kwaliteit testmateriaal	Onvoldoende
• Kwaliteit handleiding	Onvoldoende
• Betrouwbaarheid	Voldoende
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>Deze vragenlijst is niet als test gepubliceerd. Zij maakt deel uit van het boek "Stress op de middelbare school" van dezelfde auteur. De vragenlijst omvat 6 schalen (gebrek aan persoonlijke inzet van de leerkrachten, wanorde en passiviteit van de leerlingen, prestatiegerichtheid, individualisme van de leerlingen, werkomstandigheden en gebrek aan didactische attitude van de leerkracht) die de gemeenschappelijke perceptie van de klassituatie door de leerlingen van het secundair onderwijs bedoelen te meten. De vragenlijst is bedoeld voor leerkrachten. Voor elke factor wordt het klasgemiddelde berekend.</p> <p>De ijkingsgroep omvat ruim 1000 jongens en meisjes uit het 1°, 2°, 3° en 6° jaar van het secundair onderwijs uit 14 Vlaamse scholen. Per schaal en per leerjaar worden jaargemiddelden gegeven.</p> <p>De normen zijn ondertussen meer dan 15 jaar oud. Gezien de andere onvoldoendes die de test behaalt, lijkt het gebruik ervan af te raden.</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Studiegewoontetest Einde BasisOnderwijs, SEBO, 1990
Auteurs	Aanpassing door W. Magez
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1984-1985
COTAN-beoordeling (p. 293)	(1991)
• Uitgangspunten testconstructie	Voldoende
• Kwaliteit testmateriaal	Goed
• Kwaliteit handleiding	Goed
• Betrouwbaarheid	Voldoende
• Begripsvaliditeit	Voldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De SEBO is een aanpassing van de Studiegewoontetest van Van Hove en is genormeerd op een steekproef van 559 jongens en 584 meisjes van het zesde leerjaar gewoon lager onderwijs van 44 katholieke scholen uit de provincie Antwerpen. Het is de bedoeling van de auteur de test te gebruiken in het kader van een batterij waarin ook een intelligentietest en de schoolresultaten opgenomen zijn.</p> <p>De SEBO geeft comparatieve normen voor het zesde leerjaar in stanines, percentielen en T-scores apart voor jongens en meisjes en voor beide samen. Vermits de verschillen tussen jongens en meisjes niet significant zijn, wordt aangeraden de normen van de gemengde groep te gebruiken. Tevens worden aanwijzingen gegeven voor een normatieve evaluatie en is uitgebreid aandacht besteed aan psychodidactisch onderzoek op itemniveau.</p> <p>Een steekproef gebaseerd op de ganse provincie Antwerpen is doorgaans representatief voor Vlaanderen, maar de normen zijn ondertussen 16 jaar oud en dus verouderd. De normen moeten met de nodige voorzichtigheid gebruikt worden en de test is aan een hernormering toe.</p> <p>Hoewel de normen verouderd zijn, blijft de test waardevol, zowel voor het zesde leerjaar lager onderwijs als voor het eerste secundair (geen normen), door de analyse op itemniveau en de verbanden die gelegd worden tussen de verschillende items.</p> <p>Zie ook CAP-vademecum 2001 (beoordeling 1995)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Test voor Functioneel Taalbegrip, TFT, 1993
Auteurs	Bewerking door K. Maes
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1987
COTAN-beoordeling (p. 520)	(1994)
• Uitgangspunten testconstructie	Goed
• Kwaliteit testmateriaal	Goed
• Kwaliteit handleiding	Goed
• Betrouwbaarheid	Onvoldoende (te weinig onderzoek)
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende (niet onderzocht)
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende (te weinig onderzoek)
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De TFT is een bewerking van de Tokentest bedoeld voor kinderen van 3 tot 6,5 jaar. De test kan gebruikt worden voor de detectie van taalbegripsmoeilijkheden. Hij bestaat uit twee delen: TFT1 voor 3 tot 4;6 jaar en de TFT2 voor 4;6 tot 6;6 jaar. Elke opdracht kan bij falen een tweede keer aangeboden worden zodat onderscheid kan gemaakt worden tussen luisterzwakke kinderen en kinderen met een beperkt taalbegrip.</p> <p>De ijkingsgroep is een representatieve steekproef van de leerlingen uit de tweede en derde kleuterklas van het gewoon onderwijs van Lokeren en omvat 106 (49+57) jongens en 101 (50+51) meisjes. Er zijn aparte normen voor de primaire parameters (totaalscore, eerste aanbieding en winstscore) en de secundaire parameters (tweede en derde aanbieding) in normaalwaarde, kritieke waarde en uitvalswaarde. Uiteraard zijn er normen apart voor TFT1 (3-4;6 jaar) en TFT2 (4;6-6;6 jaar).</p> <p>Hoewel de test interessant is en veel gebruikt wordt door logopedisten, is de steekproef wel erg beperkt. Ook betrouwbaarheid en validiteit zouden volgens COTAN onvoldoende zijn.</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Vlaamse Aanpassing van de Amsterdamse Beroepen Interesses Vragenlijst, VLABIV, 1982
Auteurs	Aanpassing door A. Evers en R. Van Esbroeck
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1976-1979
COTAN-beoordeling (p. 177)	(1982)
• Uitgangspunten testconstructie	Goed
• Kwaliteit testmateriaal	Onvoldoende
• Kwaliteit handleiding	Voldoende
• Betrouwbaarheid	Goed
• Begripsvaliditeit	Goed
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De VLABIV is een Vlaamse aanpassing van de Amsterdamse Beroepen Interesse Vragenlijst. De test is bedoeld voor de twee laatste jaren van het ASO, maar kan ook gebruikt worden in het vierde jaar ASO. De test omvat 18 schalen en kan zowel individueel als collectief afgenomen worden.</p> <p>De gestratificeerde steekproef omvat 1000 jongens en 1000 meisjes uit de verschillende ASO-studierichtingen van het Gemeenschapsonderwijs. Aparte normen voor jongens en meisjes worden gegeven per schaal in C-scoregrenzen voor het 68% betrouwbaarheidsinterval.</p> <p>Het nadeel van deze test is dat hij eigenlijk alleen bruikbaar is in het ASO en dat de normen gebaseerd zijn op een steekproef uit het voormalige type 1 en 2. De normen zijn trouwens verouderd en dringend aan herziening toe.</p> <p>Zie ook Cap-vademecum 2001 (beoordeling 1993)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Vlaamse Dementie Batterij (VDB), 1989 Vlaamse Dementie Batterij - 2 (VDB-2), 1998
Auteurs	Werkgroep Klinische Geronto-Psychologie o.l.v. Luc Van de Ven
Uitgeverij	Verkrijgbaar bij de auteurs
Normen	VDB-2: 1993-1995: normale populatie
Beoordeling COTAN (p. 85)	(1995 - voor de VDB, niet voor de VDB-2)
<ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunten testconstructie • Kwaliteit testmateriaal • Kwaliteit handleiding • Betrouwbaarheid • Begripsvaliditeit • Criteriumvaliditeit 	<ul style="list-style-type: none"> Onvoldoende: (Nederlandse) gegevens ontbreken Onvoldoende: (Nederlandse) gegevens ontbreken Onvoldoende: (Nederlandse) gegevens ontbreken Onvoldoende: (Nederlandse) gegevens ontbreken Onvoldoende: (Nederlandse) gegevens ontbreken Onvoldoende: (Nederlandse) gegevens ontbreken
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De VDB wordt vergezeld van een handleiding waarin alleen de wijze van afnemen en scoren besproken wordt. Deze handleiding omvat geen normen. Ondertussen is in 1998 een tweede versie van deze test verschenen, VDB-2, met normen op een normale populatie van 140 bejaarden van verschillende leeftijden.</p> <p>De VDB-2 omvat 28 subtests verdeeld over 7 onderdelen: aandacht, taal, geheugen, redeneren, praxie, somatognosie, tijdschatting. De test wordt afgenomen in drie sessies van ongeveer 30 minuten door een psycholoog die ervaring heeft met het werken met ouderen en die kan terugvallen op een brede theoretische achtergrond betreffende dementie.</p> <p>De handleiding bestaat uit twee delen: een goed uitgewerkte, duidelijke afnamehandleiding en een even heldere normeringhandleiding. Het materiaal is zeer verzorgd. Maar ook nu weer ontbreken gegevens rond "uitgangspunten bij de testconstructie", "betrouwbaarheid" en "validiteit". Bij de constructie van de test heeft de Werkgroep zich laten leiden door bestaande methoden uit de neuropsychologische praktijk en door eigen ervaring.</p> <p>Bij het normeringsonderzoek waren 140 gezonde Vlaamse ouderen van 60 jaar of ouder betrokken, die nog zelfstandig woonden. De normeringhandleiding geeft uitleg over de normaalverdeling van de subtests en over geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, woonsituatie en mate van hulpbehoefendheid, lichamelijk en psychisch welbevinden, en medicatiegebruik van de proefpersonen. Normen worden gegeven in percentielzones voor de totale groep (N=138) en voor de 3 leeftijdsgroepen: 60-70 jaar (N=56), 70-80 jaar (N=55) en ouder dan 80 (N=28).</p> <p>De test is interessant omdat hij vrij representatieve Vlaamse normen (al is de groep niet groot) heeft voor een "normale" populatie ouderen. Verder onderzoek naar de betrouwbaarheid en validiteit van de test zou zeer welkom zijn.</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Goed

Testnaam	Vragenlijst Studie- en ExamenVaardigheden, VASEV, 1996
Auteurs	E. Depreeuw, P. Eelen en R. Stroobants
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1992-1995
COTAN-beoordeling (p. 305)	(1998)
• Uitgangspunten testconstructie	Goed
• Kwaliteit testmateriaal	Goed
• Kwaliteit handleiding	Goed
• Betrouwbaarheid	Voldoende
• Begripsvaliditeit	Voldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende (te weinig onderzoek)
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De vragenlijst is bedoeld om inzicht te krijgen in moeilijkheden die verband houden met faalangst en om de aard en de ernst van de faalangstproblemen in kaart te brengen. De test kan gebruikt worden vanaf de tweede graad secundair onderwijs tot in het hoger onderwijs.</p> <p>De ijkingsgroep omvat 865 studenten (570 mannen en 295 vrouwen) van de KUL, 795 leerlingen (288 jongens en 507 meisjes) uit de tweede en derde graad secundair onderwijs uit de onderwijsvormen ASO, TSO en BSO, 90 studenten van het Hoger Instituut voor Podiumkunsten en 126 hoogfaalangstige universiteitsstudenten.</p> <p>Er worden niet voor elke groep normen gegeven, wel gemiddelde en standaarddeviatie wat een interessante vergelijking mogelijk maakt. Normen in percentielen en stanines worden gegeven voor mannelijke en vrouwelijke universiteitsstudenten en voor jongens en meisjes uit het secundair onderwijs.</p> <p>Op het niveau van het secundair onderwijs is enige voorzichtigheid geboden. De jongens zijn wel wat ondervertegenwoordigd in deze normgroep en er is geen poging gedaan om na te gaan of er verschillen bestaan tussen de tweede graad en de derde graad. Toch blijft de test een aanrader, het is één van de weinige tests met Vlaamse normen om inzicht te krijgen in de faalangstproblematiek.</p> <p>Vermits er geen normen zijn voor het hoger niet-universitair onderwijs, moet ook voor deze groep de test met de nodige voorzichtigheid gebruikt worden. Het zou interessant zijn als met deze test verder onderzoek gebeurt.</p> <p>Zie ook Cap-vademecum 2001 (beoordeling 1999)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Universitair onderwijs: goed Secundair onderwijs: voldoende

Testnaam	Vrije Zelfbeschrijvingsmethode, VZM, 1987
Auteurs	S.P.O.L.A.P.: Sectie voor Psychologisch Onderzoek van het Belgisch Leger en Laboratorium voor Persoonlijkheidsonderzoek, Leuven
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	1985
COTAN-beoordeling (p. 431)	(1989)
• Uitgangspunten testconstructie	Goed
• Kwaliteit testmateriaal	Voldoende
• Kwaliteit handleiding	Voldoende
• Betrouwbaarheid	Onvoldoende
• Begripsvaliditeit	Onvoldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>In de VZM wordt aan de cliënt gevraagd zichzelf te beschrijven in tien bijvoeglijke naamwoorden. Elk bijvoeglijk naamwoord wordt gescoord op de dimensies extraversie, vriendelijkheid, gewetensvolheid, neuroticiteit, ontwikkeling (cognitief), leiderschap, creativiteit en sociale wenselijkheid. De bijbehorende "Quotatielijst voor uitdrukkingen" omvat 80 bladzijden bijvoeglijke naamwoorden, verzameld uit de antwoorden van 3000 personen.</p> <p>De test is bruikbaar vanaf 16 jaar als een zelfbeschrijvingsmethode (met normen) of om anderen te beschrijven (geen normen) of men kan de cliënt laten beschrijven door anderen en beide protocollen vergelijken (geen normen).</p> <p>De som van de dimensiescore wordt per dimensie omgezet in een C-score. Er zijn afzonderlijke Vlaamse normtabelletten voor de zelfbeschrijving van adolescente jongens (101), adolescente meisjes (106), mannelijke kandidaat-reserveofficieren (300) en mannelijke kandidaat-beroepsofficieren (300). De VZM is in feite genormeerd in een selectiesituatie. De volwassenen waren kandidaat-officier en de adolescenten waren jongens en meisjes die belangstelling hadden voor een jaar educatieve uitwisseling via YFU Benelux. Dit zijn dus toch wel speciale normgroepen.</p> <p>De vrije zelfbeschrijvingsmethode is op zich een interessante methode die voor de cliënt zeer aanvaardbaar is en die relevante informatie kan geven mits de methode gebruikt wordt naast andere persoonlijkheidsvragenlijsten of technieken. Deze methode wordt trouwens nog steeds courant gebruikt in selectiesituaties.</p> <p>In 1989 werden de normen door de COTAN als "goed" beoordeeld voor "selectiesituaties" en deze quotering is overgenomen in de editie 2000. Nochtans zijn de normen ondertussen 17 jaar oud en dus verouderd. De betrouwbaarheid en validiteit zijn berekend op slechts een klein staal van de normgroep. Hoewel de methode interessant blijft, moeten de normen zeer voorzichtig gebruikt worden en kan de test slechts onderdeel uitmaken van een batterij.</p> <p>Zie ook Cap-vademecum 2001 (beoordeling 1996)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Onvoldoende

Testnaam	Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence, WPPSI-R, 1997
Auteurs	Aanpassing door G. Vander Steene en A. Bos
Uitgeverij	Swets&Zeitlinger, Lisse
Normen	Schooljaar 1995-1996
COTAN-beoordeling (p. 490)	(1999)
• Uitgangspunten testconstructie	Onvoldoende (geen informatie)
• Kwaliteit testmateriaal	Goed
• Kwaliteit handleiding	Voldoende
• Betrouwbaarheid	Onvoldoende (geen gegevens per normgroep)
• Begripsvaliditeit	Voldoende
• Criteriumvaliditeit	Onvoldoende (niet onderzocht)
Bespreking normen vanuit Vlaams standpunt	
<p>De algemene intelligentietest WPPSI-R is een Vlaamse aanpassing van de Amerikaanse WPPSI-R bedoeld voor kinderen van 4 tot 7,5 jaar, bestaande uit een verbale en een per-formale schaal met elk 6 subtests.</p> <p>De steekproef omvat 1560 kinderen, gestratificeerd naar geslacht, leeftijd, onderwijsvorm, leerjaar en urbanisatiegraad. De "voorlopige" normen werden berekend op 1250 kinderen.</p> <p>Per subtest wordt de behaalde score omgezet in een afgeleide uitslag tussen 0 en 20 met een gemiddelde van 10 en een standaarddeviatie van 3. Per schaal en voor de totale test wordt de som van de afgeleide uitslagen omgezet in een IQ met een gemiddelde van 100 en een standaarddeviatie van 15.</p> <p>Er zijn normen beschikbaar per leeftijdsgroep van 3 maanden. De normen worden voorlopig echter alleen gegenereerd door het bijbehorend computerprogramma. Er zijn geen papieren normen beschikbaar, wat in de praktijk zeer vervelend is. De definitieve handleiding met alle technische gegevens is voorzien voor 2003.</p> <p>De voorlopige handleiding geeft de gemiddelden en standaarddeviaties van de gecorrigeerde ruwe subtestscores per leeftijdsgroep en de leeftijdsequivalenten per subtest (uitgedrukt in ruwe score) zodat de gebruiker zicht kan krijgen op een eventuele cognitieve ontwikkelingsachterstand of voorsprong.</p> <p>Zie ook Cap-vademecum 2001 (beoordeling 2001)</p>	
Vlaamse beoordeling Normen	Goed